

Nr 29.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensioner å allmänna indragningsstaten åt vissa f. d. daglönare vid marinen; given Stockholms slott den 27 januari 1922.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

P. Albin Hansson.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 januari 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden THORSSON, OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Hansson anför härefter:

Enligt kungörelsen den 25 november 1910 (Svensk författningssamling nr 130 sid. 6), angående pensionering av de vid marinen anställda förmän bland daglönare, sjukvaktare och övriga daglönare, är

daglönare under vissa förutsättningar berättigad till pension vid avgång från sin anställning. Jämlikt § 2 av kungörelsen erfordras för rätt att komma i åtnjutande av pension dels en tjänstetid av minst 25 år och dels att antingen hava uppnått 65 levnadsår eller efter uppnådda 60 levnadsår befinnas vara på grund av försvagat hälsotillstånd eller ned-satta krafter mindre tjänlig till arbete vid marinen eller ock efter uppnådd levnadsålder av 55 år befinnas av behörigen styrkt sjuklighet vara för framtiden oförmögen till utförande av arbete därstädes.

Med bifall till av Kungl. Maj:t till 1920 års riksdag avlåten proposition (nr 100) fattade riksdagen beslut om beredande av pensionsförbättring åt marinens daglönare. I anslutning härtill förordnades genom kungörelse den 24 augusti 1920 (Svensk författningssamling nr 645), att till förman, sjukvaktare och annan daglönare, som pensionerades efter den 30 juni 1920, skulle tillsvidare utgå pension, som vid en tjänstetid av 25 år skulle utgöra, för förman och sjukvaktare 600 kronor samt för annan daglönare 500 kronor jämte förhöjning av nämnda pensionsbelopp med 20 kronor för varje fullt tjänstår därutöver och under iakttagande tillika, att högsta pensionsbeloppet finge uppgå till, för förman och sjukvaktare 900 kronor samt för annan daglönare 800 kronor.

Beträffande daglönares avgång från anställning gällde före den 1 januari 1918 den bestämmelsen, att daglönare, som fyllt 65 år, skulle, därest han vore berättigad till pension, uppsägas från sin anställning vid flottan och anmälas till pensions erhållande. Från och med den 1 januari 1918 hava emellertid särskilda stadganden rörande anställning m. m. av varvsarbetare (daglönare) trätt i tillämpning, och skall enligt ifrågavarande bestämmelser varvsarbetare, som fyllt 65 år, uppsägas från sin anställning samt, om han är berättigad till pension, anmälas till erhållande därav.

Sedan fråga uppkommit, huruvida varvsarbetare, som antagits före den 1 januari 1918, borde avskedas med tillämpning av sistberörda bestämmelse, även om han icke vore berättigad till pension, förordnade Kungl. Maj:t genom brev den 18 mars 1921, att föreskriften, att varvsarbetare, som fyllt 65 år, skulle uppsägas från sin anställning, tillsvidare ej skulle tillämpas i fråga om varvsarbetare, vilken antagits före den 1 januari 1918, samt att i fråga om uppsägning av sådan arbetare den äldre bestämmelsen alltså fortfarande skulle gälla, dock med iakttagande att medgivande att kvarstå i tjänsten, därest så med kronans fördel befundes förenligt, icke finge lämnas för längre tid än högst tre år efter uppnådd ålder av 65 år.

I skrivelse den 14 september 1921 har marinförvaltningen, med förmälan att det på grund av sistberörda föreskrift blivit nödvändigt att vid flottans varv i Stockholm avskeda elva daglönare, vilka icke på grund av ovannämnda bestämmelser vore berättigade till pension, nämligen modellsnickareförmannen Carl Gustaf Lindström, timmermannen Per Johan Eriksson, maskinuppsättaren Carl Magnus Carlsson, filaren David Lindgren, timlönaren Carl Otto Holmberg, modellsnickaren Johan Wernström, snickaren Olof Larsson-Gudin, skrivbiträdet Per Adolf Leonard Johansson, maskinreparatören Karl Gustaf Andersson, motorskötaren Carl Johan Wanselius samt filaren Jan Jansson Wennberg, anfört, att marinförvaltningen ansett sig böra underställa Kungl. Maj:ts frågan om beredande av pensioner åt ifrågavarande arbetare.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Carl Gustaf Lindström, som är född den 15 april 1853, tjänstgjort vid ingenjördepartementet i c:a 20 år; att han därunder ådagalagt ett hedrande uppförande samt utmärkt tjänstbarhet; att han är gift och att hans hustru är sjuklig; samt att hans avlöning, dyrtidstillägg frånräknat, under de senaste åren utgjort omkring 3,550 kronor för år;

att Per Johan Eriksson, som är född den 13 maj 1852, tjänstgjort vid ingenjördepartementet i c:a 21 år; att han därunder ådagalagt ett hedrande uppförande samt god tjänstbarhet; att han är gift och att hans hustru har legat sjuk i flera år; samt att hans avlöning, dyrtidstillägg frånräknat, under de senaste åren utgjort omkring 2,200 kronor för år;

att Carl Magnus Carlsson, som är född den 9 mars 1853, tjänstgjort vid ingenjördepartementet i c:a 20 år; att han därunder ådagalagt ett gott uppförande och utmärkt tjänstbarhet; att han är sjuk alltsedan början av år 1920; samt att hans avlöning, dyrtidstillägg frånräknat, under de senaste åren utgjort omkring 2,300 kronor för år;

att David Lindgren, som är född den 12 mars 1848, tjänstgjort vid ingenjördepartementet i c:a 20 år; att han därunder ådagalagt ett hedrande uppförande och utmärkt tjänstbarhet; samt att hans avlöning, dyrtidstillägg frånräknat, under de senaste åren utgjort omkring 1,950 kronor för år;

att Carl Otto Holmberg, som är född den 31 oktober 1850, tjänstgjort vid byggnadsdepartementet i över 23 år med vitsord, att han sig redligt och utmärkt väl skickat; att han är av oöfelig sjukdom oförmögen till arbete och har sjuklig hustru att försörja; samt att hans avlöning vid varvet, dyrtidstillägg oberäknat, de senaste åren uppgått till omkring 2,950 kronor för år;

att Johan Wernström, som är född den 22 augusti 1845, tjänstgjort vid ingenjördepartementet i c:a 18 år; att han därunder ådagalagt ett hedrande uppförande och god tjänstbarhet; samt att hans avlöning, dyrtidstillägg ej medräknat, under de senaste åren uppgått till omkring 2,200 kronor för år;

att Olof Larsson-Gudin, som är född den 17 juli 1850, tjänstgjort vid ingenjördepartementet i c:a 17 år; att han därunder ådagalagt ett hedrande uppförande och god tjänstbarhet; samt att hans avlöning, dyrtidstillägg oberäknat, under de senaste åren uppgått till omkring 2,200 kronor för år;

att Per Adolf Leonard Johansson, som är född den 20 juli 1854, tjänstgjort vid ingenjördepartementet i c:a 16 år; att han därunder ådagalagt ett hedrande uppförande och god tjänstbarhet; att han lider av synnerligen nedsatt synförmåga; att han har sjuklig hustru att försörja; samt att hans avlöning, dyrtidstillägg ej medräknat, under de senaste åren uppgått till omkring 2,250 kronor för år;

att Karl Gustaf Andersson, som är född den 29 december 1853, tjänstgjort vid ingenjördepartementet i c:a 15 år; att han därunder ådagalagt ett gott uppförande och godkänd tjänstbarhet; att han sedan oktober 1917 lider av kräftsjukdom i ögat; samt att hans avlöning, dyrtidstillägg frånräknat, de senaste åren utgjort omkring 1,950 kronor för år;

att Carl Johan Wanselius, som är född den 10 februari 1856, tjänstgjort vid ingenjördepartementet i c:a 17 år; att han därunder ådagalagt ett hedrande uppförande och god tjänstbarhet; att han är sjuklig; samt att hans avlöning, dyrtidstillägg frånräknat, de senaste åren uppgått till omkring 1,950 kronor för år;

att Jan Jansson Wennberg, som är född den 4 september 1846, varit anställd vid artilleridepartementet under 7 $\frac{1}{2}$ år; att han därunder ådagalagt ett hedrande uppförande och utmärkt tjänstbarhet; att han tidigare under anställning i enskild tjänst varit sysselsatt vid arbete för vapenleveranser till staten i över 40 år; att han är sjuklig; samt att hans avlöning vid varvet, frånsett dyrtidstillägg, kan beräknas till 2,000 kronor för år.

Vidare inhämtas, att samtliga ifrågavarande personer äro i saknad av egna tillgångar för sitt underhåll och icke hava barn i sådan ställning, att dessa kunna försörja dem.

I sin omförmälda skrivelse den 14 september 1921 har *marinförvaltningen* anfört, att förenämnda arbetare icke innehade den tjänstetid av minst 25 år, som erfordrades för pensions erhållande. Som emellertid

riksdagen i åtskilliga fall beviljat pensioner åt arbetare med kortare tjänstetid, än nu nämnts, i statstjänst av likartad beskaffenhet, hade marinförvaltningen ansett sig böra underställa Kungl. Maj:t frågan om beredande av pensioner åt arbetarna i fråga. För egen del finge marinförvaltningen uttala, att statsverket icke syntes böra undandraga sig att lämna uttjänta arbetare nödtorftigt underhåll på deras ålderdom. Såsom förutsättning härför måste dock fordras, att arbetarne icke allt för kort tid varit anställda i statsjänst. Vad beträffade Wennberg, vilken huvudsakligen varit anställd i enskild tjänst och blott de senaste 7¹/₂ åren från omkring 67 års ålder vid varvet, kunde ämbetsverket av principiella skäl icke tillstyrka, att pension åt honom bereddes av statsmedel. De övriga här nämnda arbetarna hade en tjänstetid av minst 15 år och syntes med hänsyn till behövande omständigheter kunna ifrågakomma till pension. I fråga om pensionsbeloppen erinrade marinförvaltningen, att pension enligt gällande bestämmelser utginge vid en tjänstetid av 25 år åt förman eller sjukvaktare med 600 kronor och åt annan daglönare med 500 kronor. Emellertid syntes de nu ifrågastta pensionerna böra bestämmas till lägre belopp. Å andra sidan torde lägre pensionsbelopp än 350 kronor för år icke kunna ifrågakomma. Med hänsyn till samtliga på saken inverkan omständigheter ansåge marinförvaltningen skäligt, att pensionerna bestämdes till följande belopp: för Lindström (förman) 550 kronor, för envar av Eriksson, Carlsson, Lindgren och Holmberg 450 kronor, för Wernström 400 kronor samt för envar av Larsson-Gudin, Johansson, Andersson och Wanselius 350 kronor.

På grund härav hemställde marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att envar av förmanen Carl Gustaf Lindström och daglönarne Per Johan Eriksson, Carl Magnus Carlsson, David Lindgren, Carl Otto Holmberg, Johan Wernström, Olof Larsson-Gudin, Per Adolf Leonard Johansson, Karl Gustaf Andersson och Carl Johan Wanselius finge från och med månaden näst efter den, varunder han erhållit avsked från sin anställning vid varvet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, Lindström med 550 kronor, Eriksson, Carlsson, Lindgren och Holmberg med 450 kronor, Wernström med 400 kronor samt Larsson-Gudin, Johansson, Andersson och Wanselius med 350 kronor.

Statskontoret har i utlåtande uti ärendet den 5 november 1921 erinrat, att enligt § 2 i förut omförmälda kungörelsen den 25 november 1910 erfordrades, för att daglönare vid avsked skulle kunna förklaras berättigad uppbära pension, att han haft anställning vid marinen under minst 25

år. Vad anginge de arbetare, vilka av marinförvaltningen i nu förevarande framställning föreslagits till erhållande av pension, hade de varit anställda vid flottans varv i Stockholm under en tid av mellan 15 och 23 år. Med hänsyn härtill och då de vore i behövande omständigheter, funne statskontoret det skäligt, att någon pension av statsmedel bereddades dem, då de på grund av hög ålder blivit nödsakade att lämna sina anställningar.

För dem av nu ifrågavarande daglönare, vilka varit anställda under 20 år och däröver, hade marinförvaltningen föreslagit pensionsbelopp, som med 50 kronor understöde de pensioner, som tillkommit dem, därest de varit anställda under 25 år. De daglönare, som haft anställning under 15 år eller däröver men ej 20 år, hade föreslagits till erhållande av än ytterligare 50 kronor lägre pension.

Statskontoret hade intet att erinra mot sålunda föreslagna pensionsbelopp, då de motsvarade de pensioner, som under senare år av riksdagen beviljats tygarbetare vid armén med ungefär lika lång anställningstid, som nu ifrågavarande daglönare kunde uppvisa.

I likhet med marinförvaltningen ansågo statskontoret, att pension ej borde tillerkännas förenämnda Wennberg.

Kungl. brev
den 25 november 1921.

Genom brev den 25 november 1921 medgav Kungl. Maj:t, att till dem av ifrågavarande arbetare, vilka av myndigheterna föreslagits till erhållande av pension, finge, i avräkning å den statspension, som kunde bliva vederbörande tillerkänd, inberäknat därå belöpande dyrtidstillägg, tillsvidare utbetalas månatligt understöd med följande belopp, nämligen till Lindström 100 kronor, till envar av Eriksson, Carlsson, Lindgren och Holmberg 80 kronor, till Wernström 75 kronor samt till envar av Larsson-Gudin, Johansson, Andersson och Wanselius 65 kronor, med föreskrift tillika att berörda understöd skulle utgå, till Wanselius från och med januari månad 1922 och till de övriga från och med november månad 1921 samt utbetalas vid utgången av varje månad.

Departements-
chefen.

I likhet med myndigheterna finner jag mig icke kunna förorda, att framställning göres om beredande av pension åt Wennberg.

Vad angår de övriga av nu ifrågavarande arbetare anser även jag det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att de genom statens försorg komma i åtnjutande av pensioner, och synas mig de av myndigheterna tillstyrkta pensionsbeloppen väl avvägda. Å pensionerna böra avräknas de understöd, som på grund av omförmälda brev den 25 november 1921 må hava utbetalats till ifrågavarande arbetare.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att envar av förmannen Carl Gustaf Lindström samt daglönarna Per Johan Eriksson, Carl Magnus Carlsson, David Lindgren, Carl Otto Holmberg, Johan Wernström, Olof Larsson-Gudin, Per Adolf Leonard Johansson, Karl Gustaf Andersson och Carl Johan Wanselius må från och med månaden näst efter den, varunder han erhållit avsked från sin anställning vid flottans varv i Stockholm, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, Lindström med 550 kronor, Eriksson, Carlsson, Lindgren och Holmberg med 450 kronor, Wernström med 400 kronor samt Larsson-Gudin, Johansson, Andersson och Wanselius med 350 kronor, under iakttagande, att envar av nu ifrågavarande pensionstagare skall vara skyldig att å pensionen och därå belöpande dyrtidstillägg vidkännas avdrag med belopp, som vederbörande uppburit i understöd på grund av ovan omförmälda brev den 25 november 1921.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Lindman.